

men ikke noget om anvendelsen af den på humaniora herhjemme, og ikke noget om Haugs store ideologi-projekt, der påbegyndtes sidst i 1970erne. Der er også en lang diskussion af hverdagsbevidsthed med udgangspunkt i Kosik og Heller, men intet om for eksempel Birminghamskolens eller Høyrups analyser af klassekulturer/livsformer – der netop giver den nødvendige klassespecificering af den ellers ret meningsløse analyse af hverdagsbevidsthed. Debatter, der ellers har floreret på humaniora – socialisationsdiskussionen og den stadig aktuelle narcissismedebat – er ligeledes uomtalt. Ikke et ord om Laclau, Mouffe, osv., osv.

Kort fortalt mangler alt det centrale i det seneste ti-års diskussion. Det fremgår af forordet, at enkelte dele af bogen har været publiceret før, men øjensynligt er størstedelen af bogen skrevet omkring midten af 1970erne. Det burde der være gjort opmærksom på, så den intetanende læser ikke køber bogen i forventningen om derudfra at kunne orientere sig i dagens debat.

Jørgen Goul Andersen

"Privatisering", *Grus*, 5.årg. nr. 13, 1984, 96 s., 40,00 kr.

Udgangspunktet for dette temanummer af *Grus* er dels hvorvidt privatiseringen repræsenterer en bestemt politisk strategi fra borgerskabets side, og dels hvilke muligheder privatiseringen giver for en venstrefløjskritik af staten og den kapitalistiske økonomi. Målet er en bred modoffensiv over for borgerskabets privatisering, og til dette brug skal denne bog være med til at udvikle venstrefløjens selvstændige politiske perspektiv på privatiseringen og staten.

Boutrup og Rasmussen ("Er den danske stat til salg?") ser fænomenet privatisering som et led i en nyliberal økonomisk-politisk strategi, der formuleres i store internationale organisationer. Begrebet opfattes bredt – ikke kun som et forsøg på at udlægge offentlige opgaver til den private sektor – men primært som en ny måde at tænke og arbejde på i den offentlige sektor. Begrebet er dermed identisk med det firkloverregeringen kalder "modernisering". Artiklens fortjeneste er, at den fremdrager det perspektiv, at privatiseringen er et forsøg på at individualisere borgerne, samtidig med at staten opretholder de kollektive funktioner, der sikrer kapitalens akkumulationsmuligheder. Det handler således dybest set om at muliggøre (yderligere) sociale nedskæringer.

J. Andersen ("Privatisering og velfærdsstatens krise") understreger, at privatiseringsbestræbelserne er et udtryk for en ændring af de generelle politiske holdninger, perspektiver med mere omkring staten. Privatiseringsbestræbelserne bryder ikke fundamentalt med velfærdsstaten, men der er tale om en svækkelse af solidariteten og fællesskabet i samfundet. I en klasseanalyse argumenteres der overbevisende for, at den moderne udvikling har medført en social desorganisering af arbejderklassen, og at opfattelsen af privatiseringens "nødvendighed" har betydeligt fodfæste i alle sociale klasser.

Lind og Krogh Petersen ("Storbritannien: et lærestykke i privatisering?") finder erfaringerne fra Storbritannien relevante. Dels fordi den borgerlige danske re-

men ikke noget om anvendelsen af den på humaniora herhjemme, og ikke noget om Haugs store ideologi-projekt, der påbegyndtes sidst i 1970erne. Der er også en lang diskussion af hverdagsbevidsthed med udgangspunkt i Kosik og Heller, men intet om for eksempel Birminghamskolens eller Høyrups analyser af klassekulturer/livsformer – der netop giver den nødvendige klassespecificering af den ellers ret meningsløse analyse af hverdagsbevidsthed. Debatter, der ellers har floreret på humaniora – socialisationsdiskussionen og den stadig aktuelle narcissismedebat – er ligeledes uomtalt. Ikke et ord om Laclau, Mouffe, osv., osv.

Kort fortalt mangler alt det centrale i det seneste ti-års diskussion. Det fremgår af forordet, at enkelte dele af bogen har været publiceret før, men øjensynligt er størstedelen af bogen skrevet omkring midten af 1970erne. Det burde der være gjort opmærksom på, så den intetanende læser ikke køber bogen i forventningen om derudfra at kunne orientere sig i dagens debat.

Jørgen Goul Andersen

"Privatisering", *Grus*, 5.årg. nr. 13, 1984, 96 s., 40,00 kr.

Udgangspunktet for dette temanummer af *Grus* er dels hvorvidt privatiseringen repræsenterer en bestemt politisk strategi fra borgerskabets side, og dels hvilke muligheder privatiseringen giver for en venstrefløjskritik af staten og den kapitalistiske økonomi. Målet er en bred modoffensiv over for borgerskabets privatisering, og til dette brug skal denne bog være med til at udvikle venstrefløjens selvstændige politiske perspektiv på privatiseringen og staten.

Boutrup og Rasmussen ("Er den danske stat til salg?") ser fænomenet privatisering som et led i en nyliberal økonomisk-politisk strategi, der formuleres i store internationale organisationer. Begrebet opfattes bredt – ikke kun som et forsøg på at udlægge offentlige opgaver til den private sektor – men primært som en ny måde at tænke og arbejde på i den offentlige sektor. Begrebet er dermed identisk med det firkloverregeringen kalder "modernisering". Artiklens fortjeneste er, at den fremdrager det perspektiv, at privatiseringen er et forsøg på at individualisere borgerne, samtidig med at staten opretholder de kollektive funktioner, der sikrer kapitalens akkumulationsmuligheder. Det handler således dybest set om at muliggøre (yderligere) sociale nedskæringer.

J. Andersen ("Privatisering og velfærdsstatens krise") understreger, at privatiseringsbestræbelserne er et udtryk for en ændring af de generelle politiske holdninger, perspektiver med mere omkring staten. Privatiseringsbestræbelserne bryder ikke fundamentalt med velfærdsstaten, men der er tale om en svækkelse af solidariteten og fællesskabet i samfundet. I en klasseanalyse argumenteres der overbevisende for, at den moderne udvikling har medført en social desorganisering af arbejderklassen, og at opfattelsen af privatiseringens "nødvendighed" har betydeligt fodfæste i alle sociale klasser.

Lind og Krogh Petersen ("Storbritannien: et lærestykke i privatisering?") finder erfaringerne fra Storbritannien relevante. Dels fordi den borgerlige danske re-

gering overtog privatiseringsideerne herfra, dels fordi begge regeringer er inspireret af de samme OECD-økonomer. Analogien har imidlertid også begrænsninger, især fordi mange opgaver allerede på forhånd er på private hænder i Danmark. Det er derfor den danske regering fokuserer på "modernisering" (ændring af den offentlig sektors funktionsmåde) fremfor den "rene" form for privatisering, der er dominerende i England.

M.O. Madsens nationaløkonomisk orienterede artikel ("Den offentlige sektors vækst og stagnation i Danmark") er ikke så interessant hér, da den ikke indeholder en analyse af de politiske-institutionelle mekanismer, der er medvirkende årsag til væksten i den offentlige sektor. Privatiseringen – og i nogen udstrækning moderniseringen – er jo netop et nyliberalt svar på problemerne med disse mekanismer.

Bogen har et par meningsforstyrende trykfejl (pp. 18, 56 og 66) og udokumenterede påstande samt en meget ambitiøs "leder"; men den er et spændende og tiltrængt indlæg i den i øvrigt borgerligt dominerede debat om privatisering og modernisering af den offentlige sektor.

Johan Møller Hessellund

Steen Scheuer, *Hvorfor stiger den faglige organisering? Om udviklingen i den faglige organisering i arbejdsløshedsperioden 1976-1982*, København: Nyt fra samfundsvidenskaberne, 1984, 56 s., 58,00 kr.

Perioden 1976-82 var dels kendetegnet ved socialdemokratiske regeringer, dels ved en markant stigning i arbejdsløsheden. Steen Scheuer fra Handelshøjskolen i København har på baggrund heraf forsøgt at gøre status over perioden med henblik på at vurdere, i hvilken udstrækning den stigende arbejdsløshed har påvirket fagforeningernes evne til at rekruttere og fastholde medlemmer. Der er herunder foretaget en sammenligning med den faglige organisering i en række lande, specielt i England. Datagrundlaget er en survey-undersøgelse, og interviews med en række nøglepersoner i fagforeningerne.

Det fremgår af undersøgelsen, at den faglige organisering er blevet markant forøget i nævnte periode og stærkest for funktionærgruppen. Med hensyn til forskelle mellem den private og offentlige sektor er organisationsgraden for ikke-faglærte arbejdere lavere i den offentlige sektor. Hvis man tager organisationsgraden under et for alle lønmodtagere, er den ifølge undersøgelsen 86 pct. i 1982.

Det interessante er herefter, hvilke faktorer der har bevirket denne udvikling. Der fremlægges i undersøgelsen en række teser herom, der dog for en dels vedkommende synes at have antagelseskarakter. Der nævnes forhold som sammenknytningen mellem fagforening og arbejdsløshedskasse, overenskomstimplementering, tilbud om uddannelse/efteruddannelse, skabelse af identitet og ikke mindst den stigende arbejdsløshed og de deraf afledte behov for understøttelse og efterløn.

For så vidt angår det offentlige arbejdsmarked nævnes det i undersøgelsen, at